

Kuinka politiikan toimittaja hankkii uutisensa?

Miikka Hujanen

Opinnäytetyö

Journalismin koulutusohjelma

2017

Tekijä(t) Miikka Juhana Hujanen	
Koulutusohjelma Journalismin koulutusohjelma	
Raportin/Opinnäytetyön nimi uinka politiikan toimittaja hankkii uutisensa	Sivu- ja liitesivumäärä 35 + 3
Opinnäytetyö käsittelee politiikan toimittajien uutishankintaa. Se pyrkii näyttämään, miten ja millaisin keinoin politiikan toimittajat etsivät ja edustamilleen tiedotusvälineille omia politiikan uutisia, joita kilpailevilla medioilla ei välttämättä ole tiedossaan. Lisäksi opinnäytetyössä tuodaan esille, mikä politiikan toimittajien itsensä mielestä on heidän työssään olennaista. Tarkoituksena on selvittää politiikan toimittajan työprosessia ja tuoda esille uutishankinnan keinoja, joita jokainen politiikasta kiinnostunut toimittaja voi soveltaa omassa työssään ja joista olisi hyötyä myös Haaga-Helian journalismin koulutusohjelmassa. Työn tietoperustassa kartoitetaan näkemyksiä siitä, mitä journalismilla ja siihen kytkeytyvällä tiedonhankinnalla ylipäätään tarkoitetaan. Lisäksi tietoperustassa määritellään politiikka, ja tuodaan esille politiikan journalismin erityispiirteitä. Opinnäyte on toteutettu haastattelemalla kolmea kokenutta politiikan toimittajaa kesällä 2016. Haastattelut on tehty teemahaastattelun metodia mukailten. Lopuksi työssä käydään läpi haastatteluaineistosta esille nousseita asioita. Yksi keskeisistä löydöksistä on se, ettei politiikan uutisia voi hankkia pelkästään toimituksesta käsin työskentelemällä, vaan toimittajan on tärkeää hankkia lähteitä ja tavata ihmisiä. Tämä ei ole ainoa mahdollinen tapa hankkia uutisia, mutta sen merkitys korostuu muitakin metodeja hyödyntäessä.	
Asiasanat	

Journalismi, politiikka, toimittajat

Sisällys

1 Johdanto	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2 Tietoperusta – Journalismin määritelmät	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.1 Poliitiikan journalismin piirteitä	4
2.2 Toimittajan tiedonhankinta.....	5
3 Haastattelujen anti	7
3.1 Haastatellut toimittajat.....	9
3.2 Poliitiikan toimittajan taustatyö	15
3.3 Henkilölähteet	19
3.4 Henkilölähteiden hankkiminen.....	23
3.5 Vinkit nuorelle toimittajalle.....	25
4 Yhteenveto haastatteluista.....	29
5 Pohdinta.....	31
5.1 Kytkökset tietoperustaan	33
5.2 Työn luotettavuus ja relevanttius.....	34
Lähteet	35
Liitteet.....	36
Liite 1. Haastattelurunko.....	36

1 Johdanto

Perinteisesti yksi median – ja sitä kautta journalismin – yhteiskunnallisista tehtävistä on ollut ja on edelleenkin tarjota informaatiota kertomalla uutisia ja ajankohtaisia asioita. Näin kansalaiset voivat muodostaa perusteltuja mielipiteitä ja osallistua yhteisistä asioista päättämiseen, esimerkiksi eduskuntavaaleissa äänestämällä. Samalla media ja sen kautta tuotettu ja esitetty journalismi valvoo vallanpitäjiä seuraten, arvioiden ja tulkiten näiden tekoja, sanoja ja aikomuksia. Erityisesti politiikan ja politiikkaan kytkeytyvien asioiden seuraamiseen erikoistunutta journalismia kutsutaan politiikan journalismiksi, tuttavallisesti politiikan toimittamiseksi.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, millaisin keinoin politiikan toimittaja etsii ja hankkii ”omat uutisensa” joita kilpailevilla medioilla ei välttämättä ole tiedossaan. Tarkoituksena on selvittää politiikan toimittajan työprosessia ja tuoda esille uutishankinnan keinoja, joita jokainen politiikasta kiinnostunut toimittaja voi soveltaa omassa työssään ja joista olisi hyötyä myös Haaga-Helian journalismin koulutusohjelmassa. Lisäksi opinnäytetyössä tuodaan esille, mikä politiikan toimittajien itsensä mielestä on heidän työssään olennaista.

Idea opinnäytetyöhön syntyi työskennellessäni Ilta-Sanomien kotimaan toimituksessa. Pohdin, kuinka voisin oppia tekemään parempia politiikan uutisia ja rakentaa itselleni kontaktiverkoston, jonka avulla voisin saada vinkkejä mielenkiintoisista aiheista ja mahdollisesti tietoa, jota muilla medioilla ei ole. Ajattelin vastauksen löytyvän haastattelemalla vanhempia kollegoita.

On arvokasta, että pitkän linjan politiikan toimittajilla kertynyttä, niin sanottua hiljaista tietoa saataisiin siirrettyä myös muille toimittajille, erityisesti niille, jotka aikovat erikoistua politiikan uutisointiin. Hiljainen tieto ei siirry itsestään, vaan sitä pitää aktiivisesti siirtää eteenpäin. Pitkään alalla olleiden toimittajien tieto saattaa siirtyä mediatalojen sisällä, mutta suomalaisen journalismin kannalta olisi hyvä, mikäli tietoa saataisiin siirrettyä myös mediatalojen ulkopuolelle – opiskelevien ja muualla työskentelevien käyttöön.

Hiljaista tietoa tarjoavat tätä työtä varten haastatellut toimittajat: Iltalehden Tommi Parkkonen, Suomen Kuvalehden Heikki Vento, Kauppalehden Kaija Lähteenmaa.

Ennen heidän haastatteluitaan käyn läpi katsauksen siitä, mitä politiikan journalismi on, mitä siihen sisältyy. Tätä ennen käyn läpi myös sitä, millä tavoilla journalismin käsite on perinteisesti ymmärretty ja miten se voidaan ymmärtää.

2 Tietoperusta – Journalismin määritelmät

Kun puhutaan journalismista, täytyy ensin tehdä selväksi, mistä tarkkaan ottaen puhutaan. Journalismia tehdään mediassa, ja sen tekeminen perustuu median laajempiin yhteiskunnallisiin funktioihin, jotka Hannu Nieminen ja Mervi Pantti (2012, 12) ovat määritelleet seuraavasti: mediaan tulee tarjota informaatiota, tuottaa mielihyvää ja unelmia, tarjota paikka identiteetin rakentamiselle ja yhteisöllisyyden kokemiselle, sekä syventää eli orientoida tarjottua informaatiota erilaisilla näkökulmilla, selityksillä ja syy-seuraussuhteiden esittämisellä.

Tätä pohjaa vasten voidaan määritellä, mitä sitten on journalismi. Risto Kuneliuksen (2004, 21-25) määritelmä edustaa journalismin perinteistä määritelmää: Kuneliuksen mukaan journalismi on ajankohtaista, faktapohjaista, edustavaa ja itsenäistä joukkoviestintää.

Kunelius kuitenkin huomauttaa, että ajankohtaisuus ja faktapohjaisuus ovat jossain määrin suhteellisia käsitteitä. Itsenäisyydellä hän viittaa siihen, että journalismin tekeminen perustuu journalistiseen harkintaan, ja samalla siihen, että tekijät suojelevat tuotoksiaan ulkopuolisilta vaikutus- ja manipulointiyrityksiltä. Edustavuuden Kunelius johtaa niin ikään itsenäisyyteen: vain itsenäisesti tuotettu journalismi takaa uskottavuuden yleisön äänen ja näkökulmien edustamisessa julkisuudessa. Journalismi siis toimii sekä itsenäisesti, että pyrkii edustamaan yleisöjään.

Perinteisen määritelmän lisäksi journalismi voidaan määritellä myös teknisesti, eli toimintustyöprosessina: se on eriytynyt tapa hankkia, muokata ja välittää tietoa niin sanallisesti, kuvallisesti kuin äänenkin avulla. (Bruun et al 1986, 40-41).

Bruun ei itse avaa mitä tarkoittaa eriytyneellä, mutta Janne Seppänen ja Esa Väliaverron (2012, 158) huomauttavat, että ammattien ja työnkuvien vakiintuessa niiden taustalle kehittyy *professionaalisia kulttuureja*, jotka vaikuttavat alan koulutukseen ja määrittelevät sitä, mikä on hyvää työtä. Heidän mukaansa professionaalinen kulttuuri on tärkeä osa toimittajien työtä ja ammatti-identiteettiä, jonka vuoksi se on olennaista journalismin ymmärtämisen kannalta.

Politiikan journalismi määrittynyt osin näiden aiempien määritelmien kautta, mutta koska kyseessä on spesifi erityisalue, tarvitaan vielä tarkempaa määrittelyä. Pitkäsen, Pernaan ja

Niemen mukaan politiikan journalismia on perinteisesti määrittänyt vakavahenkisyys: sitä tuottavat television uutis- ja ajankohtaisohjelmien, päivälehtien, iltapäivälehtien sekä vakavahenkisten aikakauslehtien politiikan toimittajat, mutta viihhteellisemmät palstat, viihdeohjelmat, naisten- ja viihdelehdet jäävät sen ulkopuolelle (Ville Pitkänen, Ville Perna & Mari K. Niemi 2009, 229-230).

Pitkäsen, Pernaan ja Niemen mukaan tässä näkemyksessä on ongelmansa, sillä journalismiksi on tyypillisesti luettu tosiasiapohjaiset, ei fiktiiviset toimitukselliset sisällöt.

“Tämän määritelmän mukaisesti on mahdollista kysyä, millä tavoin esimerkiksi 7 päivää -lehdessä julkaistu juttu poliitikon yksityiselämästä eroaa päivälehden vastaavasta jutusta. Molemmissa kohteena on poliitikko ja molempien lehtien jutut ovat edellä kuvatun määritelmän mukaisesti journalismia.” (Ville Pitkänen, Ville Perna & Mari K. Niemi 2009, 230)

Laura Bergin (Laura Berg, Mari K. Niemi, Ville Perna, Ville Pitkänen & Erkkä Railo 2009, 34) mukaan politiikan journalismiin sisältyy materiaali, jossa mainitaan poliitikko, yhteiskunnalliset valtioelimet, näiden toiminnasta johtuvat päätökset tai poliittiseen päätökseen johtava valmistelu.

Berg huomauttaa, että hänen käyttämänsä määritelmän sisään mahtuu niin poliittisten prosessien seuraaminen kuin vaikkapa poliitikkojen yksityiselämästä kertominenkin. Perna toteaa, että usein kaksi ääripäätä yhdistyy.

Akatemiatutkija Juha Herkman on huomauttanut osuvasti (Herkman 2013), että median rooli politiikan julkisuudessa on korostunut selvästi viimeisten parin vuosikymmenen aikana. Herkmanin mukaan yksityiselämä on tunkeutunut mediajulkisuuden alueelle ja politiikka tullut pois sieltä. Samalla politiikka on medioitunut, eli sitä tehdään yhä enemmän mediavälitteisesti ja median vaatimuksien mukaan. Toisaalta Herkmanin mukaan myös poliittinen viestintä on vastavuoroisesti ammattimaistunut.

Tätä taustaa ja määritelmiä vasten voidaan muodostaa määritelmä, jota kutsun tässä politiikan journalismin laajaksi määritelmäksi. Sen mukaan politiikan journalismi on ajankohtaista ja faktapohjaista tiedonvälitystä, joka koskee tavalla tai toisella poliitikkoja, valtioeli-

miä, niiden toimintaa ja päätöksiä, tai päätökseen johtavaa valmistelua. Poliitikoilla tarkoitetaan tässä laajasti henkilöä, joka on aktiivisesti mukana poliittisessa toiminnassa. Valtioelimillä taas viitataan etenkin eduskuntaan, valtioneuvostoon, ministeriöihin ja muuhun keskushallintoon, mutta myös paikallishallintoon, kuntiin ja muihin julkisen hallinnon laitoksiin ja yhtiöihin.

Politiikan journalismi ei ole välinesidonnaista, mutta sitä tehdään itsenäisesti ja edustuksellisesti eriytyneen ja vakiintuneen toimitustyöprosessin mukaan. Laajasti määritellyssä politiikan journalismissa voidaan käsitellä myös yksityisten toimijoiden, kuten markkinavoi-
mien ja kansalaisyhteiskunnasta muodostuvien vaikuttamisryhmien toimintaa, varsinkin silloin kun se kytkeytyy yhteen poliitikkojen ja valtioelimiä kanssa.

2.1 Poliitiikan journalismin piirteitä

Suomalaiseen politiikan julkisuuteen ja politiikan journalismiin liittyy useita erilaisia oletuksia ja väittämiä. Yksi niistä on, että pienessä maassa on pieni julkisuus, johon mahtuu vain yksi teema kerrallaan. (Pitkänen et al 2009, 76) Usein politiikan journalismin teemat kuitenkin tuovat eri tiedotusvälineet yhteen ja henkilövalintojen ja henkilöiden välisten taisteluiden käsittelyllä on pitkä historia politiikan journalismissa. (Pitkänen et al 2009, 14)

Politiikan journalismin aihekenttä vaihtelee eri medioiden välillä: Laura Bergin, Mari K. Niemen, Ville Pernaan, Ville Pitkäsen ja Erka Railon Poliitiikan journalismin tila Suomessa -tutkimuksen määrälliseen aineistoon viitaten voisi kärjistäen sanoa, että päivälehdet ja televisio käsittelevät selkeästi enimmäkseen perinteisiä politiikan asia-aiheita, esimerkiksi puoluepolitiikkaa, vaaleja ja rahoituskysymyksiä. Ne eivät juurikaan puutu poliitikkojen yksityiselämään, ellei asia ole merkittävä, vaikkapa rikosasia. (Pitkänen et al 2009)

Määrällisen aineiston perusteella iltapäivälehtien (Suomessa Iltalehti ja Iltä-Sanomat) sisällöissä on tilaa myös poliitikkojen yksityiselämälle ja kevyille tarinoille, joiden henkilöt ovat poliitikkoja. Huomattavaa kuitenkin on, että iltapäivä- ja aikakauslehtien politiikan henkilögalleria on myös päivälehtiä laajempi. Ville Pitkänen huomauttaakin, että poliitikkojen lisäksi politiikan journalismin henkilögalleriaan kuuluu myös työmarkkinajohtajia, ministeriöiden virkamiehiä ja muita tutkimuslaitosten ja yliopistojen asiantuntijoita. Heidän roolinsa on kuitenkin useimmiten vaihtoehtoisten näkemysten tarjoaminen, ei niinkään uutisoinnin kohteena oleminen. (Pitkänen et al 2009, 90)

2.2 Toimittajan tiedonhankinta

Kun puhutaan toimittajan tiedonhankinnasta, täytyy ensin ymmärtää, mitä tiedolla tarkoitetaan. Jaakkolan (2013, 82, 92) mukaan klassinen tietoteoreettinen määritelmä kuuluu seuraavasti: tieto on hyvin perusteltu tosi uskomus. Huomattavaa kuitenkin on, että tieto ei ole pysyvää, vaan hetkeen sidottua. Aikaisempi tieto voi kumoutua myöhemmin ja vasta kun tietoa ei pystytä kumoamaan, sitä voidaan hetkellisesti pitää tietona. Koska journalismi on luonteeltaan faktapohjaista, sen täytyy siis perustua tietoon.

Aidosti uuden tiedon löytäminen ja sellaisen jalostaminen uutiseksi, kenties tiedotusvälineen omaksi uutiseksi tai jopa skoopiksi, edellyttää mittavaa tiedonhankintaa, kuten Jaakkola (2013, 187) painottaa. Tiedonhankinta kytkeytyy ideointiin, jonka avulla kiteytetään juttusuunnitelma: uutinen aiheesta X näkökulmalla Y (Jaakkola 2013, 66-68). Poliitiikan journalismin kontekstissa tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi juttua sosiaalidemokraattien kansanedustajien äänestyskäyttäymisestä jonkin lain osalta, näkökulmana se, onko puolue toiminut johdonmukaisesti kun tarkastellaan muita asiaan liittyviä äänestyksiä.

Mediatalojen uutiskilpailussa toimittajilta arvostetaan omia uutisia, sekä skuppeja eli läpimenojuttuja. Nämä Jaakkola (2013, 113) on määritellyt jutuiksi, jotka menevät läpi myös muissa tiedotusvälineissä niin, että ne siteeraavat jutun ensimmäisenä julkaissutta tiedotusvälinettä. Kun puhun tässä opinnäytetyössä omista uutisista, tarkoitan sekä Jaakkolan määrittelemiä skuppeja, että sellaisia uutisia, joita muilla tiedotusvälineillä ei ole tiedossa, mutta joita ne eivät välttämättä siitä huolimatta siteeraa.

Journalismin ja journalistisen kirjoittamisen oppikirjoissa toimittajan tiedonhankinta on perinteisesti jaettu karkeasti kolmeen eri osa-alueeseen: henkilöiden kautta saatavaan tietoon esimerkiksi haastattelemalla joko kasvokkain tai puhelimitse, dokumenteista lukemalla saatavaan tietoon ja kokemuksen, esimerkiksi havainnoinnin, kautta saatavaan tietoon. Jaakkola (2013, 83-84) kutsuu näitä suulliseksi tiedoksi, kirjalliseksi tiedoksi ja empiiriseksi tiedoksi. Kuutti (2002) puolestaan puhuu, tosin tutkivan journalismin kontekstissa, henkilölähteistä, dokumenttilähteistä ja havainnointilähteistä, mutta käytännössä kyse on täysin samasta asiasta.

Jaakkola (2013, 85) huomauttaa myös, että toimittajan tulee lähtökohtaisesti suhtautua kriittisesti saamaansa tietoon. Tätä kutsutaan lähdekritiikiksi. Myös Kuutti (2002, 85, 118-

119) painottaa lähdekritiikin tärkeyttä ja muistuttaa, ettei toimittaja voi toimia vain yhden lähteen varassa. Sen sijaan saadut tiedot täytyy vahvistaa useita eri lähteitä käyttäen.

Eri tiedonhankinnan lähteitä on mahdollista hyödyntää myös samanaikaisesti, esimerkiksi kasvokkain tehtävässä haastattelussa: toimittaja saa haastateltavaltaan suullista tietoa, mutta pystyy samalla tekemään havaintoja esimerkiksi tämän käyttäytymisestä, äänenpainoista ja elekielestä. Journalistisessa tiedonhankinnassa lähteitä tulee myös osata käyttää luovasti, eikä tiedonhankinta saa olla mekaanista.

3 Haastattelujen anti

Valitsin haastattelun tutkimusmenetelmäksi, koska sillä tavalla pystyn keräämään nopeasti laajoja, aiemmin julkaisemattomia aineistoja.

Käyttämäni tutkimusmenetelmä noudattaa pääpiirteittäin Saaranen-Kauppinen ja Puusniekan (2006) kokoamia teemahaastattelun periaatteita: Haastattelu ei etene tarkkojen, yksityiskohtaisten, valmiiksi muotoiltujen kysymysten kautta vaan väljemmin kohdentuen tiettyihin ennalta suunniteltuihin teemoihin. Teemojen sisällä liikuin siis vapaasti joiden ennalta suunnitteleminen kysymysten välillä, mutta en välttämättä kysynyt kaikkea, vaan keskustelu eteni hyvin vapaasti. Toisaalta haastatteluissa oli myös avoimen haastattelun piirteitä, esimerkiksi se, että tilanne oli luonteva, avoin ja muistutti tavallista keskustelua. (Saaranen-Kauppinen & Puusniemi 2006).

Teemahaastattelun käytön etu tässä työssä on myös se, että teemahaastattelu antaa haastateltaville mahdollisuuden puhua vapaasti (Saaranen-Kauppinen & Puusniemi 2006).

Opinnäytetyötä varten tekemäni haastattelut jakautuvat neljään teemaan: politiikan toimittajan taustatyöhön, henkilölähteiden käyttämiseen, niiden hankkimiseen ja erityisesti nuorille, politiikan toimittajan urasta kiinnostuneille toimittajille osoitettuihin vinkkeihin. Valitsin nämä teemat, sillä oletukseni mukaan jokainen haastateltava toimittaja pystyisi puhumaan jokaisesta teemasta ainakin jotakin.

Haastattelu eteni suunnittelemani haastattelurungon mukaan: kysyn haastateltavilta kysymyksiä teeman sisältä, jonka jälkeen he saavat vastata vapaasti mitä haluavat. Tarvittaessa kysyn tarkentavan kysymyksen käsiteltävästä asiasta tai jos haastateltava vastaa mielestäni tarpeeksi kattavasti, siirryn seuraavaan asiaan tai kokonaan seuraavaan teemaan. Kaikkia valmisteltuja kysymyksiä en välttämättä kysynyt, sillä usein haastateltava otti asian itse esille.

Tallensin haastattelut kahdella nauhurilla, jonka lisäksi tein samalla lyhyitä tekstimuistiinpanoja. Nauhoitetut haastattelut litteroin tekstiksi mahdollisimman pian haastattelun jälkeen, yleensä samana päivänä. Näin tein siksi, jotta haastattelun kulku ja haastateltavien sanomisten asiayhteydet olisivat vielä tuoreessa muistissa.

Haastateltavina toimivat kolme eri medioissa työskentelevää politiikan toimittajaa, joilla on jo mukavasti kokemusta politiikan toimittajan työstä. Toimittajat kuitenkin eroavat toisistaan niin työskentelytavoiltaan kuin persooniltaan. Valitsin heidät haastateltaviksi sillä perusteella, että kaikki ovat työskennelleet politiikan toimittajina ja suhteellisen pitkään ja saavuttaneet ammatillista arvostusta työssään.

Kaikki haastattelut tehtiin kesän 2016 aikana. Itse haastattelutilanteet tapahtuivat haastateltavien valitsemissa paikoissa ja heidän toivominaan aikoina. Ensimmäisenä haastattelin Tommi Parkkosen iltapäivällä 26. heinäkuuta Corona-baarin terassilla. Haastattelu kesti noin puolitoista tuntia.

Seuraavaksi haastattelin Kaija Lähteenmaa-Ahtelan ravintola Juttutuvassa iltapäivällä 8. elokuuta 2016. Tämäkin haastattelu kesti noin puolitoista tuntia.

Viimeisenä haastattelin Heikki Vennon ravintola St. Urhossa iltapäivällä 30. elokuuta 2016. Haastattelu kesti noin puolitoista tuntia.

3.1 Haastatellut toimittajat

Tommi Parkkonen. Kuva: Jenni Gästgivar / Iltalehti

Tommi Parkkonen on työskennellyt Iltalehden politiikan toimittajana vuodesta 2008 asti. Sitä ennen hän on kirjoittanut muun muassa Rumbaan, City-lehteen, Ylelle ja MTV:lle. Parkkonen on myös toiminut kaksi kautta Poliitiikan toimittajat ry:n hallituksessa.

Parkkonen kirjoittaa Iltalehteen politiikan uutisia, mutta on tunnettu erityisesti suuria puolueita (etenkin keskustaa) käsittelevistä näkökulmakirjoituksistaan, joissa hän usein viittaa ajankohtaisiin politiikan tapahtumiin ja pyrkii taustoittamaan niitä.

Koulutukseltaan Parkkonen on ylioppilas, ja valmistunut omien sanojensa mukaan "ihan helvetin huonoin paperein". Lisäksi hän on opiskellut muutaman kuukauden Alkio-opistossa, mistä "keskustalaiset jaksavat huomauttaa".

Heikki Vento. Kuva: Petri Kaipainen

Heikki Vento aloitti politiikan toimittajana Uudessa Suomessa elokuussa 1981, mutta vuodesta 2012 hän on työskennellyt Suomen Kuvalehdessä politiikan toimittajana. Lisäksi Vento on kirjoittanut muun muassa Turun Sanomiin ja Savon Sanomiin, sekä Aamulehteen ja Kalevaan.

Vennon kirjoitukset käsittelevät usein hallituspuolueita, näiden puolueiden poliitikkoja ja heidän tekemäänsä politiikkaa. Lisäksi Vento seuraa myös ammattiyhdistysliikettä ja elinkeinoelämää.

Vennon koulutustausta koostuu keskeytyneistä yhteiskuntatieteiden yliopisto-opinnoista, muun muassa sosiaalipolitiikasta ja tiedotusopista.

Kaija Lähteenmaa-Ahtela Kuva: Kaija Lähteenmaa-Ahtela

Kaija Lähteenmaa-Ahtela työskentelee Kauppalehden politiikan, talouden ja työmarkkinoiden toimittajana sekä Brysselin kirjeenvaihtajana. Uransa hän aloitti Keskisuomalaisessa vuonna 1980, ja siirtyi Uuden Suomen eduskuntatoimittajaksi vuonna 1983. Sen jälkeen hän on työskennellyt muun muassa Demarissa ja Taloussanomissa.

Brysselin kirjeenvaihtajana Lähteenmaa-Ahtela seuraa etenkin Euroopan parlamentin työskentelyä ja raportoi asioista, jotka ovat uutisia suomalaisen talouslehden lukijan kanalta.

Lähteenmaa-Ahtelan koulutustausta on journalismin ulkopuolella, sillä hän on lukenut pääaineenaan käytännöllistä filosofiaa. Lisäksi Lähteenmaa-Ahtela on opiskellut sosiologiaa, kirjallisuustiedettä ja psykologiaa, jota koskevan pro gradu -tutkielman hän teki tietosuuden luonteesta.

3.2 Poliitiikan toimittajan taustatyö

Politiikasta kirjoittaminen - kuten muukin journalismi - edellyttää kirjoittajaltaan tietoa asiasta, josta kirjoittaa. Poliitiikka on dynaaminen, jatkuvasti muuttuva kokonaisuus, jonka kehitystä ja etenemistä täytyy seurata. Seuraamiseen on kuitenkin erilaisia keinoja.

Iltalehden eduskuntatoimittaja Tommi Parkkonen yhdistää politiikan seuraamisessa harrastuksen ja työn: hän on erittäin aktiivinen sosiaalisessa mediassa ja selaa eri palveluiden päivitysvirtaa jatkuvasti. Samalla hän seuraa sitä, mitä eri mediat aiheista kirjoittavat. Työ- ja vapaa-aika sekoittuvat.

“Se ei oo silleen, että lopetan asioiden ajattelun kun mä lähden töistä. Mulla puhelin soi jatkuvasti, sähköpostit paukkuu ja tekstareita tulee. Mun työni on vähän sellaista 24/7 työtä. En hirveästi osaa erottaa mikä on työtä ja mikä taustatyötä. Molemmat kuuluu asiaan vähän niin kuin juttujen kirjoittaminen tai haastattelujen tekeminen. Taustojen kaivelu ja asioiden selvittäminen menee samassa paketissa.”

Parkkonen kuitenkin toteaa, että hänelle tärkein politiikan seuraamisen kenttä ja keino on henkilökohtaiset suhteet politiikassa toimiviin henkilöihin. Parkkonen kertoo olevansa näihin ihmisiin aktiivisesti yhteydessä.

“Esimerkiksi viime kesänä mä menin Perussuomalaisten puoluekokoukseen ihan omalla ajalla, lomalla keskellä kesäkuuta. Sama oli tänä kesänä, mä olin lomalla kun oli Suomi-Areena, mutta mä ilmoitin töihin, että meen varmaan joka tapauksessa sinne, voin ihan yhtä hyvin tehdä töitä sieltä. Sitten päätettiin että mä keskeytän lomani viikoksi ja meen sinne tekemään töitä.”

Pakkonen kertoo, että työ ja vapaa-aika sekoittuvat myös siksi, että hänen ystäväpiiriinsä kuuluu suuri määrä ihmisiä, jotka työskentelevät politiikan parissa. Joukkoon mahtuu niin muita politiikan toimittajia kuin myös nykyisiä ja entisiä kansanedustajia, ministereitä, virkamiehiä ja eduskunta-avustajia, sekä puoluekoneiston henkilöitä.

“Totta kai silloin tulee puhuttua paljon asioita ja kuulee asioista kun ollaan, vaikka Vihreitten kavereiden tai kepukavereiden kanssa kun vapaalla ollaan, niin totta kai keskustelu

on enemmän tai vähemmän sitä politiikkaa. Sekin on sitten, että onko se vapaa-aikaa vai lasketaanko se taustan tekemiseksi tai tietojen hankkimiseksi. En mä osaa vetää siihen eroa.”

Parkkonen painottaa, että jos kaikki edellä mainittu lasketaan taustatyöksi, käsittää taustatyö jopa 80 prosenttia työn sisällöstä.

“Tarkoitan sitä, että kyllähän siihen ihmisten kanssa juttelemiseen ja pyörimiseen menee hirveän paljon aikaa, soitteluun ja kyselemiseen. Tai sitten joku soittaa ja kyselee. Mut niinkun ne taustat vie paljon enemmän aikaa kuin varsinainen työ eduskunnassa tai toimituksessa.”

Monesti uutisarvoinen asia löytyy nimenomaan taustatyön ohessa. Parkkosen mukaan se voi olla erikoinen Twitterpäivitys, eduskunnan kuppilassa kuultu sivulause tai puolihuolimaton maininta.

“Kun oon iltapäivälehdessä töissä, meillä juttujen kirjo on hyvin paljon laveampi. Poliitikkaa voi olla tyyliin Osmo Soininvaaran fillarin varastaminen. Eilen olin lomalla ja olin pistämässä jotain typerää päivitystä Twitteriin kun huomasin, että Soininvaara oli pistänyt sinne etsintäkuulutusta polkupyörästä. Soitin samantien töihin, että Soininvaaran pyörä on varastettu ja sekin on sellainen kevyt iltapäivälehtimäinen juttu.”

“Tää on sitten tietysti näitä, miettii että tee työtä jolla on tarkoitus, mutta tää vaan kertoo siitä, miten laajalla skaalalla voi iltapäivälehdessä tehdä politiikkaa, myös lainausmerkeissä.”

Suomen Kuvalehden politiikan toimittaja Heikki Vento taas seuraa politiikkaa Parkkoseen verrattuna “perinteisillä” tavoilla: muiden tiedotusvälineiden seuraamisen lisäksi hän lukee puolueiden lehtiä ja verkkosivuja.

“Se on sillä tavalla passiivista seuraamista. Jos työtä tekee, niin ruvetaan olemaan aktiivinen ja ottamaan yhteyksiä. Kyllähän mä kaikkiruokainen olen ja pakkohan se on ollakin, muuten se ei onnistu.”

Vento huomauttaa, että uutisten tekemiseen kuuluu tosiasia, jonka mukaan olemassaoleva tieto ei ole uutinen. Hän kuvaileekin taustatyön tekemistään olemassaolevan tiedon järjestelyksi ja uuden tiedon hankkimiseksi. Ihmisten tapaaminen ja heidän kanssaan keskustelu on Vennon mukaan politiikan toimittajan taustatyön ehdoton edellytys. Jutusta riippuen yksikin puhelinsoitto voi jo riittää.

“Jos haluaa uutisia, pitää kysyä sellaista mitä ei ole vielä painettu tai kirjoitettu tai kysytty. Vähän katsoa eri instanssien työjärjestyksiä eteenpäin. Olennaista on myöskin se kehyksen rakentaminen, että teet kotiläksyt kunnolla.”

Politiikassa toimivien henkilöiden kautta tehtävää taustatyötä helpottaa huomattavasti, mikäli tuntee näitä henkilöitä. Tämä korostuu etenkin silloin, kun tietoa, jopa salaista tietoa, täytyy saada äkkiä. Vennon mukaan kontakteja tulee olla jokaisesta puolueesta, puolueiden sisäisistä ryhmistä ja järjestöistä.

“Vaikka kansanedustajat eivät olisi uutisia, heidän tietonsa voivat olla. Ihmisten tunteminen, en tarkoita tuttavuutta, mutta heidän tuntemisensa on tärkeää. Poliitiikan journalismia ei voi tehdä niin kutsuttuna deskijournalismina pelkästään.”

Vento suosittelee henkilökohtaista kontaktia ja keskustelemista taustatyön välineeksi myös siitä syystä, että julki tullut virallinen tieto voi aivan hyvin olla totta, mutta usein siinä ei kerrota kaikkea. Lisäksi hän huomauttaa, että Suomen poliittinen järjestelmä on hyvin heterogeeninen, mikä tekee politiikan ennustamisesta hankalampaa kuin vaikkapa Ruotsiin verrattuna.

“Ruotsissa varsinkin kun on konfrontation, eli siellä on blokit. Sitten on enemmistövaalit ja pitkät listat, vaikkakin sovitellusti. Se tekee sen, että ne on ennustettavissa. Suomessa on henkilövaali, ei pitkiä listoja ja hallituspohja voi olla ihan mikä tahansa. Työmarkkinajärjestöissä on voimakas valta, järjestäytymisaste on korkea, meillä tehdään palkkaratkaisuja joissa valtio on mukana. Se tarkoittaa sitä että sun pitää tuntea ne puolueen ihmiset, siellä on sisäisiä virtauksia ja sit sun pitää tuntea jopa vaalipiirejä, koska suku on pahin. Saman puolueen ihmiset tappelevat keskenään.”

“Puolueen virallisista kannanotoista tai jonkun spokesmanin sanomisista ei Suomessa saa kaikkea, sun pitää tuntea. Sama on työmarkkinajärjestöissä. Puolueet, ammattiliitot, toimialat, kaikissa on oma vääntönsä. Sanotaan vaikka SAK:ssa on julkiset alat, vientialat, yksityinen sektori. Sama koskee EK:ta. Siellä on risitikkäisiä intressejä.”

Kaija Lähteenmaa-Ahtelan tapa tehdä taustatyötä eroaa Tommi Parkkosen ja Heikki Vennon vastaavista tavoista merkittävästä. Lähteenmaa-Ahtela kertoo tekevänsä taustatyötä lähinnä lukemalla, mutta ei niinkään politiikkaa käsitteleviä uutisia tai sosiaalista mediaa, vaan poliitikkojen ja virkamiesten työn tuloksia: erilaisia julkaisuja ja asiakirjoja, lainsäädäntöhankkeita ja mietintöjä. Huomattavan suuri osa työajasta kuluu juurikin taustatyön tekemiseen, Lähteenmaa-Ahtelan arvion mukaan jopa 80 prosenttia.

“Totta kai juttua varten voi myös haastatella jonkun, mutta se puhuja ei oo tiedonhankintaväline vaan sillä on näkemyksen tai luotettavuuden funktio, tai asiantuntijalausunto. Mutta sen taustatyön on sitä mä teen lukemalla.”

Huolellisesti tehty taustatyö auttaa hahmottamaan sitä, minkälainen itse lopputuotteesta, eli jutusta tulee. Jutun kirjoittaminen on huomattavasti nopeampaa, mikäli tuntee läpikotaisin aiheen, josta aikoo kirjoittaa.

Esimerkiksi viime aikoina Lähteenmaa-Ahtela on lukenut Suomen politiikkaan liittyen EU:n laatimat maaraportit, valtiontalouden tarkastusviraston selvityksen vakausohjelman noudattamisesta, sekä erään innovaatio selvityksen.

Hän perustelee työskentelytapansa sillä, että jos on tutustunut varsinaisiin asiakirjoihin huolella, ei poliitikoilla ja muilla haastateltavilla ole mahdollista antaa väärää tietoa niiden sisällöstä.

“Kun menee poliitikon luo niin tiedät miten asiat on, eikä se voi jujuttaa sua. Oot omin silmin lukenut ja voit sanoa, että by the way, se on muuten siellä ja siellä.”

Lähteenmaa-Ahtela on myös sitä mieltä, että uutisarvoisten asioiden löytäminen on usein juuri tiedonhankinnan sivutuote: käymällä läpi ainakin pintapuoleisesti suuren määrän asiakirjoja, silmiin tarttuu väistämättä jotakin uutisoinnin arvoista.

Uutisarvoisen asian tunnistaminen vaatii kuitenkin kokemusta ja sitä ei saa kuin työskentelemällä ja miettimällä asiaa aktiivisesti. Asioiden uutisarvoisuus on myös on myös välisidonnaista siinä mielessä, että esimerkiksi iltapäivälehdelle todennäköisesti kelpaa erilainen politiikan uutinen kuin viikkolehdelle. Tätä painottaa myös Lähteenmaa-Ahtela.

“Esimerkiksi Mario Draghin rahapoliittinen puhe ei taatusti ole yleisesti kiinnostava asia, mutta se on taatusti uutinen talouslehdessä.”

Lähteenmaa-Ahtela sanoo, että hänen työskentelytapansa edellyttää politiikan sisäisen rytmin, esimerkiksi lainsäädännön valmistelun, tuntemusta. Rytmien tuntemalla tietää, missä vaiheessa esimerkiksi lainsäädäntöprosessia ollaan, mitä siinä vaiheessa tapahtuu, milloin seuraa varsinainen päätöksenteko ja milloin eri intressitahot ryhtyvät lobbaamaan.

“Olennaista on, että alkaa seuraamaan prosesseja varhaisessa vaiheessa, ennen kuin on tehty varsinaisia päätöksiä. Silloin oot koko ajan kärryillä ja pystyy tekemään hyviä kysymyksiä. Koska meillä on enemmistöhallitukset, on aivan poikkeuksellista, että eduskunta ryhtyy enää muuttamaan hallituksen esitystä kun se on tullut eduskunnalle.”

3.3 Henkilölähteet

Tommi Parkkonen, Heikki Vento ja Kaija Lähteenmaa-Ahtela ovat yhtä mieltä siitä, että politiikan journalismia on mahdotonta tehdä pelkästään toimituksesta käsin. Sen sijaan politiikan toimittajan täytyy hankkia henkilölähteitä politiikan parissa toimivista ihmisistä. Henkilölähteen

Tommi Parkkonen kertoo omien lähteidensä olevan muun muassa nykyisiä ja entisiä poliitikkoja, nykyisiä ja entisiä ministerien avustajia, nykyisiä ja entisiä eduskunta-avustajia, nykyisiä ja entisiä valtiosihteerejä, ihan laidasta laitaan. Parkkonen ei nimeä lähteitään, mutta kuvailee heidän kanssaan toimimista seuraavalla tavalla:

“Yleensä se on sillai, että joku soittaa, että hei ootko kuullut tällaisesta asiasta tai laittaa sähköpostia, että voisitko soittaa, ois yks ihan mielenkiintoinen asia. Sit tavataan ja jutellaan tai puhutaan puhelimesta ja selvitetään. Se on aina se kahdenkeskinen kontakti tavalla tai toisella, harvemmin sähköpostia vaihtamalla, että aina pitää puhua puhelimesta. Hirveen moni haluaa tavata kahden kesken ja jossain syrjäisemmässä kahvilassa, baarissa tai ravintolassa. Tai puhelimestakin voidaan puhua, mutta enää ei lähetellä sähköpostia tai tekstareita kun ei haluta että jää minkäänlaista todistusaineistoa suuntaan tai toiseen.”

“Hirveen usein se on niinku, että ihmiset tietää, että vaikka mä oon lomalla tai on ilta, niin ihmiset voi soittaa mulla yhdeltätoista tai vaikka mä oon lomalla ne voi soittaa mulle. Mä en ikinä sano kenellekään että mä oon nyt lomalla, älkää olko yhteydessä.”

Tällaista Parkkosen kuvailemaan toimintaa voisi kutsua esimerkiksi uutisvihjeeksi tai vinkiksi. Parkkosen mukaan yhteydenottojen määrä vaihtelee huomattavasti päivästä toiseen. Yhtenä päivänä niitä voi tulla seitsemän, tai seitsemänä päivänä ei yhtään. Moni lähde kuitenkin ottaa yhteyttä työajan ulkopuolella, kun he eivät ole ikään kuin omiensa keskuudessa.

“Sitten myöhemmin kun ovat omissa oloissaan himassa tai kahvilassa. Se on muutenkin helpompi hoitaa vapaa-aikanaan tällaisia vähän niin kuin delikaatimpia juttuja.”

Toimittaja muistuttaa, että jokaisella yhteydenottajalla on oma intressinsä. Asioita voidaan kertoa muun muassa kilpailevista puolueista, omasta puolueesta, henkilökohtaisesta vastustajasta, kollegasta, etujärjestöstä tai mistä tahansa.

“Multa on myös kysytty sitä miksi mä teen juttuja, koska joku vuotaa ne tehdäkseen jollekin toiselle paha tai aiheuttaakseen hankaluuksia. Mä olen järkeillyt sen niin, että niin kauan kuin aihe on yhteiskunnallisesti relevantti ja uutinen isolla uulla, niin kyllä mä sen teen, oli se vuotajan motiivi mikä tahansa. Vuotajien motiivit on joko a, halutaan ajaa omaa asiaa tai b, vahingoittaa jonkun toisen asiaa. Siinä ne oikeastaan on.”

Lähteiltä tulleet tiedot täytyy yrittää tarkistaa myös muualta, toisista lähteistä. Hirveän iso osa työtä on myös relevanttien asioiden etsiminen lähteiltä tulleesta vinkki- ja juttumas-
sasta. Tämä on olennaista myös siltä kannalta, että aikaa on käytettävissä vain rajallinen määrä.

“En mä voi tietenkään tehdä vaan sen yhden kertomuksen perusteella niin, että joku tyyppi kertoi mulle tällästä, jonka jälkeen mä meen saman tien naputtamaan juttua. Ei todellakaan niin. Kyllä se pitää verifioida ja tarkistaa ja saada vahvistus mahdollisimman monelta lähteeltä. Oon oppinut matkan varrella, että keneen voi luottaa ja keneen ei, tai keiden aiheet on sellaisia joita kannattaa tarkemmin selvittää ja kenen ei. Toki on sellaisiakin, jotka jatkuvasti vinkkailee eri asioista, mutta siinä tulee sellainen inflaatio, kun ehkä yksi kolmestakymmenestä vinkistä on silleen mielenkiintoinen. Sitten ei jaksakaan edes sitä yhtä enää tarkistaa. Kyllä tässä on oppinut tietämään, ketkä puhuu totta ja ketkä ei.”

Heikki Vento muistuttaa, että lähdekritiikki on toimittajan ammattitaidon keskeinen osa. Toisaalta lähdesuoja on sekä ammattietiikan että demokratian kulmakivi.

“Kyllä ihmisiin vaan pitää tutustua tavalla tai toisella. Et voi soittaa ja kysyä, että rupeatko mun lähteeksi. Ei voi deskissä istua, on pakko liikkua. Jos pystyt sen järjestämään, saat tehtyä hyvää työtä ja palveltua lukijoita, mutta ammattietiikan pitää pitää.”

Vento toteaa vitsailleen, että mikäli politiikan toimittajat miettivät lähteidensä motiiveja, olisi Suomessa hyvin vähän politiikan ja talouden uutisia.

“Sillä on tavoite joka ottaa yhteyttä. Siitä on yleisesti ottaen lähdettävä, ettei olla naiveja. Poliitikolla on aina motiivi. Monesti se on kilpailijan vahingoittaminen, jos ei itseään nosta siinä. Ainakin kilpailijan vahingoittaminen tai sitten oman ryhmän etu. Ajatellaan näin, se on. Kunhan juttu kestää ammattieettisesti, hyötyy se poliitikko siitä tai ei. Etujärjestöillä ja puolueilla on aina motiivinsa toimia. Se pitää tiedostaa.”

Kaija Lähteenmaa-Ahtela lisää, että epäluuloisuus on toimittajan perusominaisuus. Hänkin tapaa henkilölähteitä, mutta luottaa enemmän painettuun sanaan kuin sanottuun.

“Joskus 20 vuotta sitten tunsin kaikki kansanedustajat, nyt en tunne sieltä kuin 10 prosenttia. Ministerit, virkamiehet, nyt on tapahtunut muutos, täällä oli Sailakset, oli Hetemäki ja Virtanen ja niin. Tunnet ne ihmiset, tutkimuslaitosten tyypit. Henkilökohtaiset suhteet, silläkin on. Se helpottaa soittamista, kaikissa ihmissuhteissa jos on tavannut jonkun ihmisen, siihen on helpompi ottaa yhteyttä.”

“Jos joku sanoo, että asia on näin, mieluummin vähän niin kuin tieteessä, että on lähdeluettelo. Että sä näät, että tää on selvitetty ja nää on tätä mieltä. Kyllä ne yleensä pääosin on.

Tällaiseen laskelmaan summa perustuu. Tutkimuslaitos Etna tai Suomen pankki tai hallituksen esitys, jonkun nimissä tehty komitean mietintö tai lausunnot lainsäädäntötyössä. Otetaan vaikka myös joku kevyempi, vaikka nämä Segwayt (eräänlaiset kaksipyöräiset, seisaaltaan kuljetettavat ajoneuvot). Niistäkin löyty lausunnot poliisilta, pyöräilijäyhdistykseltä ja näin. Asiasta kuin asiasta löydät jonkin kirjallisen materiaalin.”

Lähteen ja toimittajan välisen luottamuksen on toimittava molempiin suuntiin. Jos toimittaja pettää kerran lähteensä luottamuksen, niin se oli siinä, Lähteenmaa-Ahtela toteaa.

“Sama toisinpäin. Jos mua on joku kusettanut, niin en koskaan ota yhteyttä. Täähän on hyväksikäyttösuhde, se on tärkeää ymmärtää. Niille jotka puhuu sulle, niillä on aina joku intressi. Siksi on tärkeää, että perusfakta löytyy myös muualta. Jos saan joltain uutisen, niin se on mun voitto ja mun onnistuminen lasketaan siitä, että saan hyvän uutisen.”

“Tää ei oo mikään kavaruussuhde eikä mikään tiedeyhteistyötyyppinen suhde. Niin kuin kaikki me laajasti sivistyneet ihmiset ajatellaan, että media on neljäs valtiomahti, sillä on tällainen demokratian ja yhteiskunnallisen avoimuuden kontrollivelvoite. Fiksut ihmiset ymmärtää sen. Mikrotasolla siellä on aina intressejä. Mä myyn työvoimaani firmalle, että teen hyviä juttuja. Joku saa rahaa siitä, että saa jotain asioita läpi.”

Politiikassa tämä hyväksikäyttösuhde on selkeämpi, sillä talouden puolella osakeyhtiölaki ja sen asettamat sanktiot rajoittavat huomattavasti sitä, mitä voidaan kertoa, Lähteenmaa-Ahtela toteaa.

Lähteenmaa-Ahtela painottaa myös, että vaikka henkilölähteiltä ei saisi suoranaisia uutisia, heiltä saatava taustatieto auttaa ymmärtämään suurempia asiakokonaisuuksia.

3.4 Henkilölähteiden hankkiminen

Tommi Parkkonen painottaa, että luottamuksellinen suhde politiikassa toimiviin henkilölähteisiin ei synny yhdessä yössä. Olennaista on oma aktiivisuus asian edistämisessä: täytyy tehdä itsestään numeroa, eli olla näkyvästi esillä siellä missä henkilölähteetkin ovat, liikua ja tavata heitä. Tällaisia paikkoja ovat eduskunnan lisäksi muun muassa erilaiset puoluetilaisuudet risteilyistä lähtien.

“Se vaatii aikansa. 2007-2008, kun aloin eduskunnassa pyörimään, niin enhän mä tuntenut sieltä juuri ketään. Ihan ummikkohan mä siellä olin. Minä tunsin heitä, mutta he eivät tunteneet minua.”

“Sitten kun tekee muutaman tarpeeksi räväkän jutun niin nimi ja naama alkaa tulla ihmisille tutuksi. Se kyllä helpottaa helvetin paljon tota hommaa kun ei tarvitse mennä eduskunnassa aina esittäytymään, vaan pystyy kysyä, että hei Alex, onko sulla minuutti aikaa. Sitten myös se, että kun naama ja nimi on tuttu ja on vuosien varrella saanut luottamuksen, että ihmiset tietää, että mulle voi kertoa luottamuksella asioita niin sitten hirveen moni tulee eduskunnan käytävällä tai kuppilassa, että onko sulla hetki aikaa, olis pari juttua.”

Parkkosen mukaan hänen kuvaamaansa toimintaa liittyy eräänlainen ammatinvalintakysymys, sillä vastaava toiminta vie paljon aikaa. Moni laittaa esimerkiksi perhe-elämän ja harrastukset etusijalle.

“Mulla on aika pitkältä työ ja harrastus menee sekaisin, mua ei haittaa vaikka päivät venyy ja pitänyt illalla mennä johonkin keskustan illanistujaisiin tai mennä vapaa-ajalla puolueristeilylle. Se on ollut mulle hauskaa ja kantanut hedelmää, kun on tarpeeksi pyörinyt porukoissa, nyt tosiaan tuntee kaikki.”

“En yritä tehdä itsestäni mitään sankaritoimittajaa joka, huuu, on uhrannut koko elämänsä, mutta jos sä oot yhdeksästä puoli viiteen -toimittaja, joka kun varttia vaille viis tulee joku politiikan uutinen, sanoo, että nyt kun ei pysty, kokkaillaan illalla couscousia, niin ei ne verkostot vaan synny. Se on ihan ammatinvalintakysymys.”

Lähteenmaa-Ahtelan mukaan lähteiden hankkimisessa on kysymys paitsi ihmisten välisistä sosiaalisista suhteista, myös toimittajan uskottavuudesta: oma työ täytyy pyrkiä tekemään mahdollisimman hyvin.

“Tiedetään, että sä ymmärrät asioita joista teet juttuja ja kun sulle jotakin sanoo, niin se näkyy siitä jutusta, että ihmisen ei tarvitse olla niin, että voi ei, tää ihminen ei tiedä mitään. Ja sit se luottamuksen säilyttäminen, sä et tee oharia sillä tavalla, että laitat jotain mistä on sovittu, että ei laiteta tai että sekoitat omat mielipiteesi juttuihin.”

“Jokainen ymmärtää, että jos laitat kommentilla naaman viereen, niin jokainen ymmärtää, että se on sun asia ja sä sanot mitä sanot. Sillä lailla uskottava, että kovimmasta porvasta kommunistiin annat sen puhua siinä haastattelussa. Jos teet analyysiä tai kommentteja, niin erotat ne siinä. Muuten siinä pelaa samat säännöt kuin missä tahansa ammattisuhteessa.”

3.5 Vinkit nuorelle toimittajalle

Haastatelluilla on jotakuinkin yhteinen näkemys myös siitä, mistä politiikan toimittajaksi aikovan kannattaa aloittaa.

Tommi Parkkonen ehdottaa ottamaan rohkeasti yhteyttä politiikan henkilöihin.

“Pyytää vaikka puoluesihteerä kertomaan puolueen agendaa vaikka kahvikupillisen tai lounaan merkeissä. Ihan vaan soittaa vaikka persujen Slunga-Poutsalolle, että terve, aloitelen just keskisuomalaisessa ja oon helsingin päässä kirjoittamassa politiikkaa. Oisko sulla aikaa mennä lounaalle joku päivä ja kiva tavata. Tavallaan se tekee itsensä tykö, en tarkoita sitä että yrittää tehdä itsestään suurta journalistia jonka kaikki tuntee, mutta henkilökohtaiset suhteet on kaiken a ja o.”

Parkkonen myöntää, että käytännössä vastaava voi olla hankalaa, ja sen eteen voi joutua uhraamaan vapaa-aikaa. Asia on pitkälti kiinni työnantajasta. Toimittaja on sitä mieltä, että mikäli politiikasta kirjoittavat eivät pääse ulos toimituksista, asia kääntyy mediaa itseään vastaan.

“Tee itsesi tunnetuksi, mene ihmisten luo ja ole avoin, minä tässä, terve. Totta kai se on tämän päivän mediamaailmassa helpommin sanottu kuin tehty. Kun katsoo meilläkin tuota nuorta porukkaa, niin eihän ne tuolta talosta ikinä mihinkään ulos pääse. Tekee tiedotteiden perusteella, corypastaa ja soittaa jollekin.”

Heikki Vento toteaa, että politiikan toimittajaksi pyrkivällä täytyy löytyä kiinnostusta politiikkaa kohtaan: täytyy pystyä muodostamaan omat poliittiset mielipiteet, mutta se ei saa vaikuttaa itse työhön.

“Sama se on urheilussa, kuka jaksaa tehdä juttuja keihään painopisteen siirtämisestä, jos et ole kiinnostunut keihäänheitosta tai yleisurheilusta.”

Vennon mukaan politiikan henkilöihin pääsee tutustumaan luontevasti työn kautta. Kannattaa siis osallistua paljon erilaisiin poliittisiin tilaisuuksiin.

“Uimosen Risto (median itsesääntelyelimen, Julkisen sanan neuvoston, entinen puheenjohtaja) taisi joskus sanoa, että politiikan toimittajaksi oppii, kun on käynyt yhden eduskuntavaalit, presidentinvaalit ja yhden työmarkkinakerroksen. Sit on nähnyt sen rullan.”

Kaija Lähteenmaa-Ahtela puolestaan painottaa, että pelkkä ihmisten tapaaminen ei riitä, vaan politiikan toimittajan tulisi tavata paljon eri tavoilla ajattelevia ihmisiä.

“Olin eduskuntatoimittaja, notkuin siellä kuppilassa kaikki päivät ja ravintola Kosmoksessa kaikki illat. Siellä oli ainakin vihreät ja vassarit. Silloin se oli hirveästi sosiaalista toimintaa, silloin uutisia ja vinkkejä tuli enemmän.”

“Nimenomaan pitää olla avoin ja utelias kaikille, vaikka toki meillä kaikilla on omat poliittiset ajatuksemme ja jostain ihmisistä tykkää enemmän kuin toisista. Semmoinen sosiaalisuus ja keskeisiin virkamiehiin tutustuminen on tärkeää.”

Politiikan toimittajuuteen kiinni pääseminen tapahtuu Lähteenmaa-Ahtelankin mielestä luontevimmin työn kautta. Ensin toimittajan on osoitettava työpaikallaan, että on kiinnostunut yhteiskunnallisista asioista, ja että ymmärtää niistä jotakin.

“Sitten teet juttuja ja soitat ministerille tai ministeriöön. Toimittajan ykkössääntö on, että soita aina mahdollisimman korkealle. Aloita sieltä ja mene alemmas jos tarvitsee jos ne ei suostu puhumaan. se on joko ministeri tai kansliapäällikkö se rakentuu pikku hiljaa. Jos sä oot free, ilman työsuhdetta, se voi olla vaikeampaa, koska usein se on uutisvälineen brändi joka avaa sen, esim jos soitat Helsingin Sanomista.”

“Kun soitat Helsingin Sanomien politiikasta, niin harva sulle lyö luuria korvaan. Jos sä soitat Mitä Vittuu -lehden politiikasta, niin sä et luultavasti saa ketään kiinni.”

Siitä, mitä aloittelevan politiikan toimittajan pitäisi ymmärtää, on haastateltavilla useita eri näkemyksiä. Tommi Parkkonen painottaa politiikan nyansseja, sillä niistä syntyy hänen mukaansa kiinnostavia juttuja. Nyanssien avulla pystyy tarttumaan asioihin pintaa syvemältä.

“Lähdetään siitä, että olis hyvä tietää mitkä puolueet on hallituksessa ja mitkä oppositi-
ossa. Mutta syvemmälle kun mennään niin ihan politiikan lainalaisuudet, miten politiikka
toimii, miten sitä tehdään, ketkä sitä tekee. Mulla itselläni, kun suuntauduin politiikan toi-
mittajuuteen, niin mua ei kiinnostanut niinkään se lopputulos, vaan miten sitä politiikkaa
tehdään, se prosessi, että ymmärtää ne nyanssit. Että vaikka jos Eero Heinäluoma jossain
tiedotteessa kirjoittaa näin tai sanoo haastattelussa näin, niin että ymmärtää, ahaa, nyt se
piikitti sitä ja tätä ja tota. Jos näitä nyansseja ei tiedä, sitten kirjoittaa vaan että Eero Hei-
näluoma sanoi näin.”

“Jokainen osaa kirjoittaa jutun sen perusteella mitä pääministeri on sanonut eduskun-
nassa tai mitä Eero Heinäluoma haukkui pääministeriä puheestaan, mutta se ei oo vielä
journalismia se. Se on asioiden ylöskirjaamista, journalismi on sitä, että osaa tulkita mitä
sanat ja teot tarkoittaa. Siihen oppiminen vaatii aikaa ja vaivaa, se pätee kaikkeen journa-
lismiin. Ei tää politiikan journalismi ole yhtään sen hienompaa, siinä ollaan vaan erikois-
tuttu yhteen alaan.”

Heikki Vennon mielestä on tärkeää ymmärtää, että politiikan juttuja lukee eliitti ja toiset toi-
mittajat, mutta toimittaja ei voi eikä tämän pidä kirjoittaa ainoastaan eliitille. Poliitiikan kie-
murat tulee myös tehdä ymmärrettäviksi. Vennon mukaan politiikkaa pitää pystyä popula-
risoimaan, mutta ei kärjistämään.

“Monesti kun kirjoitetaan, kannattaa muistaa kukkaroulottuvuus. Kiky (Juha Sipilän halli-
tuksen lanseeraama kilpailukyky sopimus) meinaa x euroa kuukaudessa ja niin edespäin.”

Lisäksi koskaan ei pidä olla liian varma siitä, mitä kirjoittaa. Vento kertoo huomanneensa,
että virheitä saa helposti aikaiseksi.

“Vaikka muistat asiat, niin tarkka järjestys ei välttämättä ole mukana. Henkilökohtainen
esimerkki Kekkosen kuolemasta, rupesin epäilemään näinkö kun kekkonen vietiin pois,
vai näinkö lehtikuvan. Oma muistia kannattaa epäillä.”

Kaija Lähteenmaa-Ahtela muistuttaa, että politiikan toimittaja on tekemisissä isojen asioi-
den kanssa, ja tämä täytyy jokaisen ymmärtää.

“On kysymys rahan tekemisestä ja politiikassa ennen kaikkea rahan jakamisesta. Jos yritykset tekee rahaa, politiikka on se jossa päätetään tulonjaosta, sosiaaliturvasta, koulutuksesta, ympäristöstä jossa rahaa tehdään. Tavallaan yhteiskunnallinen ajattelu, ymmärrä mistä politiikassa on kysymys.”

Tämän jälkeen toimittajan täytyy ymmärtää toimittajuuteen liittyvä rooli: toimittaja ei lähtökohtaisesti ole valtaapitävien ystävä, vaan valvoo näiden toimintaa.

“Toimittajuuteen kuuluu kriittisyys, se ei saa olla paranoidisuutta mutta joskus on lähempänä sitä. Lähtökohta, että ollaan ketunhätä kainalossa. Ymmärrät, että politiikka on myös tärkeää, eikä pelkkää peliä. Yhteisten asioiden hoitamista. Ajattelen itse, että demokratia on itseisarvo. Meidän tehtävä on varmistaa, että yhteiskunta on avoin ja ihmiset saavat äänestämällä valita. Poliitikot heitetään helvettiin, jos ne hoitavat hommansa huonosti. Kiinnostus, innostus ymmärtäminen, kriittisyys ja etäisyys.”

4 Yhteenveto haastatteluista

Politiikan toimittajan työstä suurin osa on taustatyötä: aineiston keräämistä, ihmisten tapaamista ja asioihin perehtymistä. Poliitiikan toimittaja tuntee jo ennalta aiheen josta kirjoittaa, tuntee ainakin jossain määrin. Laajojen kokonaisuuksien, esimerkiksi Suomen poliittisen järjestelmän nykytilan, tunteminen edellyttää pitkäkestoista seurantaan jota voi tehdä monia kanavia, esimerkiksi mediaa seuraamalla.

Samalla politiikan toimittaja on selvillä siitä, minkälaisia politiikkaan liittyviä julkaisuja, esimerkiksi lakialoitteita ja lausuntoja, on valmisteilla. Kokeneilla toimittajilla seuraaminen on usein passiivista, eli se tapahtuu muun elämän ohessa. Usein työ ja vapaa-aika sekoittuvat. Taustatyötä tehdessä huomaa helposti myös aiheita, joista olisi itsessään aihetta uutisiksi.

Jo taustatyön tekemistä helpottaa huomattavasti, jos tuntee politiikan parissa toimivia henkilöitä. Kokeneet politiikan toimittajat painottavat, ettei politiikan uutisia ole mahdollista tehdä pelkästään toimituksesta käsin, vaan politiikan parissa toimivia henkilöitä on välttämätöntä tuntea, tietää ja tavata. Oikeisiin ihmisiin tutustuminen on aikaa vievää puuhaa, ja siinä apuna ovat oma aloitteellisuus, työn tuoma asema ja rooli toimittajana, ja se, että tekee työnsä kunnolla. Lähteitä löytyy kun on pitkään tekemisissä ihmisten kanssa, niin töissä kuin vapaa-ajallakin.

Nuoren toimittajan kannattaa aloittaa rohkeasti siitä, että ilmaisee toimituksessa kiinnostuksensa politiikan uutisointiin. Samalla voi kysyä, olisiko mahdollista esimerkiksi vieraila jonkin puolueen tilaisuudessa joko työ- tai vapaa-ajalla tai järjestää itselleen tapaaminen ottamalla yhteyttä puolueeseen. Samalla voi miettiä, mikä olisi sopiva näkökulma juuri sille medialle, jossa politiikan toimittajaksi haluava työskentelee.

Lähteitä tavatessa täytyy kuitenkin pitää mielessä, että näillä on aina omat intressinsä. Lähdekritiikin tulee olla aukotonta, eikä juttuja voi tehdä ainoastaan yhden lähteen perusteella. Samalla toimittajan tulee säilyttää lähteidensä luottamus: lähdesuojasta on pidettävä kiinni, ja jos jokin tieto on annettu ainoastaan taustatiedoksi, sen täytyy myös pysyä sellaisena.

Politiikan toimittajaksi pyrkivän tulee yrittää ymmärtää politiikan nyansseja, jotta pystyy kertomaan lukijoilleen, mitä politiikan piirissä tapahtuvat asiat todella tarkoittavat. Kyse on siitä, että politiikan kieli, tapahtumat ja syy-seuraussuhteet täytyy tehdä ymmärrettäväksi myös lukijalle, joka ei itse seuraa politiikkaa samassa mittakaavassa kuin politiikan toimittaja. Lisäksi toimittajan täytyy ymmärtää työskentelevänsä isojen yhteiskunnallisten asioiden parissa: kyse on muun muassa tulonjaosta, sosiaaliturvasta, koulutuksesta ja ennen kaikkea rahasta ja vallasta.

5 Pohdinta

Mielestäni on huomionarvoista, että etsivä löytää maailmasta loputtoman määrän mielenkiintoisia ja uutisoinnin arvoisia asioita, mutta paraskaan toimittaja ei ehdi tehdä kaikista kunnollisia juttuja. Tästä syystä täytyy osata huomioida myös aiheiden välinen hierarkia ja välineriippuvainen priorisointi, eli mikä on millekin medialle tärkeintä tietyllä hetkellä: kuten Kaija Lähteenmaa-Ahtela luonnehti, Mario Draghin rahapoliittinen puhe kiinnostaa talouslehden lukijoita, mutta ei välttämättä iltapäivälehden lukijoita.

Parkkosen tapa seurata politiikkaa ja tehdä taustatyö onnistuu uutisia seuraamaan tottuneelta toimittajalta. Sosiaalisen median käytön osalta vaaditaan toki taitoa käyttää sitä. Uutisarvoisen asian tunnistaminen vaatii kuitenkin kokemusta, mutta kokemus epäilemättä karttuu havainnoinnin ohessa. Sen sijaan Parkkosen henkilöiden kautta tekemä taustatyö vaatii suhteita näihin henkilöihin. Siitä lisää hieman myöhemmin.

Heikki Vento kuvailee taustatyötä olemassaolevan tiedon järjestelyksi ja uuden tiedon hankkimiseksi. Tämän kaltaisen taustatyön tekeminen on periaatteessa vaivatonta: listataan, mitä käsiteltävänä olevasta asiasta tiedetään jo valmiiksi, ja mitä ei vielä tiedetä. Tämän jälkeen yritetään hankkia vastauksia jälkimmäisiin. Vento kuitenkin huomauttaa itsensä, että tämä edellyttää ihmisten tapaamista. Ihmisten tapaaminen taas edellyttää aikaa, jota työnantaja ei välttämättä ole valmis antamaan. Tällaisessa tapauksessa toimittaja voi harkita Parkkosen tapaa, ja hoitaa työasioita myös vapaa-aikana.

Lähteenmaa-Ahtelan asiakirjoihin ja julkaisuihin perustuva työskentelytapa on siitä helppo, että asiakirjojen hankinta on pääasiassa vaivatonta. Ongelma kuitenkin muodostuu asiakirjojen tulkinnasta. Työskentelytapa vaatii jonkin verran perehtyneisyyttä kulloinkin käsiteltävänä olevaan asiaan: kun kyse on esimerkiksi lakitekstistä tai virkamiesjargonista, voi nuorella toimittajalla olla vaikeuksia ymmärtää lukemaansa täysin. Lisäksi relevanttien asiakirjojen löytäminen voi olla aluksi hankalaa. Osaaminen kuitenkin karttuu jatkuvasti ja kollegojen apua voi ja kannattaa kysyä.

Tommi Parkkosen haastattelusta käy ilmi, että politiikan parissa toimivien henkilöiden tunteminen ja jopa kaveeraaminen heidän kanssaan on mainio keino saada politiikan uutisia.

On kuitenkin tärkeää erottaa edes jossain määrin se, missä menee työn ja kaveruuden raja. Kaija Lähteenmaa-Ahtela huomautti osuvasti, että politiikan toimittajan tehtävä on valvoa vallanpitäjiä, ja tämän valvontatehtävän onnistumiseksi on tärkeää, että toimittaja pystyy pitämään tietyn ammattimaisen etäisyyden valvomiinsa kohteisiin, vaikka olisikin miten kaveria heidän kanssaan. Tällaisen rajan löytäminen voi hyvinkin olla hankalaa, mutta mielestäni on tärkeää, että jokainen toimittaja määrittelee omat rajansa itse parhaaksi katsomallaan tavalla.

Jokainen haastateltu on kuitenkin yhtä mieltä siitä, ettei politiikan journalismia voi tehdä pelkästään toimituksesta käsin, vaan toimittajan on välttämätöntä jalkautua ja tavata ihmisiä, olivat nämä tietolähteitä tai eivät. Heidän näkemyksensä mukaan parhaat uutiset löytyvät tapaamalla ihmisiä ja asiakirjoja tutkimalla, ei niinkään toimituksessa istumalla. Tällöin toimittaja voi saada tietoonsa asioita, jotka eivät ole ainakaan vielä yleisessä tiedossa.

Pidän tätä yhtenä opinnäytetyön keskeisenä löydöksenä. Mielestäni on aiheellista kysyä, onko asia uutistoimitusten johdon tiedossa ja kuinka sitä voisi hyödyntää?

Yksi mahdollinen hyödyntämismalli voisi olla sellainen, jossa politiikan toimittajalla olisi käytettävissään tietty työaika erityisesti jalkautumiseen ja lähteiden tapaamiseen. Asiasta voitaisiin keskustella uutistoimituksen johdon kanssa siten, että johto toisi esille omia näkemyksiään siitä, mihin lähteiden tämän ehkä kannattaisi keskittyä: johdon kuitenkin voidaan ajatella olevan perillä siitä, minkälaisia juttuja juuri heidän mediaansa halutaan. Mikäli kyse on nuoresta politiikan toimittajasta, esimerkiksi politiikan toimituksen johto voisi halutessaan ohjata ja vinkata, keneen toimittajan kannattaisi tutustua ja missä se voisi onnistua työn kannalta luontevasti. Esimerkiksi kesätöissä olevan toimittajan voisi lähettää seuraamaan jonkin puolueen eduskuntaryhmän kesäkokousta tai -risteilyä.

Toinen mahdollinen tapa hyödyntää havaintoa on toimittajan oma harrastuneisuus – keskeytti hän Tommi Parkkonenkin lomansa päästäkseen kiinni töihin. Oman harrastuneisuuden hyödyntäminen kiinnostavien uutisten saamiseksi vaatii kuitenkin toimittajalta ajankäytöllisiä valintoja: viettääkö aikansa esimerkiksi perheen kanssa vai jonkin puolueen tilaisuudessa? Parhaimmillaan tällainen harrastuneisuus on toimittajalle ikään kuin työn sivussa kulkeva harrastus, mutta pahimmassa tapauksessa voi vaikuttaa negatiivisesti muuhun, työn ulkopuoliseen elämään.

5.1 Kytkökset tietoperustaan

Haastattelujen perusteella saatu kuva käytännön politiikan journalismista vastaa melko hyvin sitä määritelmää, jonka olen tämän työn alussa politiikan journalismille luonut. Aina-kin se heijastaa sitä: *politiikan journalismi on ajankohtaista ja faktapohjaista tiedonvälitystä, joka koskee tavalla tai toisella poliitikkoja, valtioelimiä, niiden toimintaa ja päätöksiä, tai päätökseen johtavaa valmistelua.*

On kuitenkin huomattava, että Ville Pitkäsen mainitsema politiikan journalismia leimaava vakavahenkisyys ei ole mikään ehdottomuus: esimerkiksi Tommi Parkkonen kertoi tehneensä uutisen Osmo Soininvaaran varastetusta polkupyörästä, eikä rikoksesta – vaikkakin vähäisestä sellaista – huolimatta asiaa voida mielestäni pitää kovin vakavahenkisenä. Voisi myös todeta, että vaikka Pitkäsen määrällisen aineiston perusteella politiikan journalismin henkilögalleria on laajimmillaan iltapäivälehdissä, myös erikoistuneissa lehdissä – esimerkiksi talouteen erikoistuneessa Kauppalehdessä – politiikan journalismin ja Kaija Lähteenmaa-Ahtelan työkentälle mahtuu sellaisia henkilöitä, jotka eivät välttämättä esimerkiksi Ilta-Sanomien politiikan toimitusta kiinnostaisi, ainakaan samassa mittakaavassa. Tällaisia henkilöitä voisivat olla esimerkiksi EU:n komission sisäisiä prosesseja arvioivat virkamiehet.

Kokeneen politiikan toimittajan tiedonhankinta on ennen kaikkea monipuolista ja alkaa jo taustatyönä ennen yhdenkään haastattelun tekemistä. Osatakseen esittää oikeita kysymyksiä ja tietääkseen, kuka voisi olla oikea henkilö vastaamaan näihin kysymyksiin, politiikan toimittaja on jo valmiiksi perehtynyt aiheeseen, josta aikoo kirjoittaa.

Vaikka suullisten lähteiden tai henkilölähteiden – esimerkiksi haastateltavat ja juttuvinkkejä tarjoavat henkilöt – merkitys korostuu, osaa politiikan toimittaja hyödyntää muun muassa dokumentteja: puolueiden julkaisuja, ministeriöiden lausuntoja, valiokuntien raportteja ja sen sellaisia. Usein dokumenttien tarjoama näkökulma on kuitenkin erilainen kuin se näkökulma, josta toimittaja juttuaan tekee.

Kuten toimittajien tiedonhankintaa käsittelevissä oppikirjoissa painotetaan, myös politiikan toimittajan tulee saada tiedoilleen vahvistus useammasta eri lähteestä. Tiedon klassisen määritelmän mukaan tieto on hyvin perusteltua ja perusteltavuus ei ainakaan kärsi, jos sama asia saadaan vahvistettua useammasta lähteestä.

Usein lähteiden ja lähteiden kautta tiedon hankkimisessa on kyse sosiaalisista suhteista, mutta työ ja suhteet täytyy osata pitää myös erossa toisistaan: omat mielipiteet eivät saa vaikuttaa uutisointiin. Samalla toimittajan täytyy olla luotettava.

5.2 Työn luotettavuus ja relevanttius

Suomalainen toimittajakunta ei ole homogeeninen kokonaisuus, eivätkä politiikan toimittajat ole millään tavalla poikkeus. Kolmen toimittajan haastatteluista ei voi vetää absoluuttisen pitäviä, koko politiikan toimittajakuntaa koskevia johtopäätöksiä, mutta se antaa kuitenkin osviittaa siitä, kuinka politiikan journalismin kentällä on mahdollista työskennellä. Uskon myös, että haastateltavat esittivät näkemyksensä rehellisesti ilman, että heihin kohdistuu mitään, esimerkiksi työnantajan suunnalta, tulevaa painetta. Mikäli tällaista olisi, pitäisin luontevana, että haastateltavat olisivat kieltäytyneet haastattelusta.

En usko, että oma työskentelyni Ilta-Sanomissa vaikutti haastateltavien lausuntoihin. Vain Parkkosen tapauksessa asia oli etukäteen tiedossa, mutta muille haastateltaville mainitsin asiasta vasta haastattelun jälkeen. Käsitykseni mukaan haastateltavat ymmärtävät kyllä, että teen opinnäytetyötä Haaga-Helian journalismin koulutusohjelman tarpeisiin, en Ilta-Sanomien tarpeisiin, vaikka hyödynkin työn tekemisestä ammatillisessa mielessä ja voin käyttää siitä saamaani osaamista myös työtehtävissäni.

Oma kysymyksensä on tietenkin se, onnistuinko kysymään haastateltavilta oikeista ja varmasti relevanteista asioista. Pääpiirteittäin uskon näin, mutta pidän hyvinkin mahdollisena, että heillä olisi ollut vastauksia myös kysymyksiini, joita en syystä tai toisesta osannut tai ymmärtänyt esittää. Kaiken kaikkiaan pidän omaa työskentelyäni kuitenkin kohtuullisen onnistuneena.

Pidän haastatteluja ja aineiston keräämistä erittäin hyödyllisenä oman oppimiseni ja ammatillisen kehittymiseni kannalta, koska kokeneemmat toimittajat toivat esiin monia mieltäni askarruttaneita asioita ja pystyivät vastaamaan kysymyksiini hyvin konkreettisella tasolla. Tätä taustaa vasten uskon, että kuka tahansa politiikan journalismista kiinnostunut voi löytää hankkimastani aineistosta jotakin oman ammatillisen kehityksensä kannalta hyödyllistä.

Lähteet

Bruun, Mikko; Koskimies, Ilkka; Tervonen, Ilkka (1986): Uutisoppikirja. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki 1986, Painokaari Oy.

Herkman, Juha: Poliitiikan julkisuuden tila Suomessa nyt -luento Helsingin yliopistolla 28.10. 2013

Jaakkola, Maarit: Hyvä journalismi – käytännön opas kirjoittajalle. Kansanvalistusseura, Vantaa 2013, Hansaprint Oy

Kunelius, Risto: Viestinnän vallassa (WSOY), Porvoo 2004, 5.-6.-painos.

Kuutti, Heikki: Tutkittu juttu – Johdatus tutkivaan journalismiin. Atena Kustannus Oy, Jyväskylä 2002, Gummerus Kirjapaino Oy

Nieminen Hannu, Pantti Mervi: Media markkinoilla: Johdatus joukkoviestintään ja sen tutkimukseen. Uudistettu painos (2012). Vastapaino

Pitkänen, Ville; Pernaa, Ville; Niemi, Mari K. ; Kirja-Aurora (2009): Poliitiikan journalismin tila Suomessa. Painosalama 2009

Saaranen-Kauppinen Anita & Puusniekka Anna. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkójulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. <<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>>. (Viitattu 18.12.2016.)

Seppänen Janne & Väliverronen Esa: Mediatyhteiskunta. 2012. Vastapaino

Liitteet

Liite 1. Perinteisen raportin rakenne

Haastattelun runko

1. Henkilötiedot

Nimi:

Kuinka pitkään olet toiminut toimittajana?

Missä medioissa?

Minkälainen koulutustausta sinulla on?

Koska aloitit työn politiikan toimittajana?

Miksi / miten päädyit politiikan toimittajaksi?

2. Uutishankinta

Teema: TAUSTATYÖ

Miten ja mistä seuraat politiikkaa?

Mitä kuuluu politiikan toimittajan taustatyöhön?

- Mistä kannattaa aloittaa?
- Käytkö puolueiden tilaisuuksissa?

- Tai muiden etujärjestöjen?
- Eduskunnan akkreditointi?

Kuinka paljon käytät aikaa taustatyöhön?

- Jos verrataan muuhun työhön käytettyyn aikaan?

Mistä tunnistat uutisarvoisen asian?

- Riittääkö asian yleinen kiinnostavuus uutisen perusteeksi?

Kuinka tärkeää on tuntea politiikan sisäinen rytmi, eli esimerkiksi lainsäädännön etenemisprosessi?

Kuinka usein tulee vastaan aiheita, joihin ei pysty tarttumaan?

- Miksi ei pysty? Millaisia ne aiheet on?
- Voiko tällaisesta asiasta kirjoittaa näkökulmakirjoituksen?

Miten politiikan uutinen eroaa kotimaan uutisesta?

TEEMA: LÄHTEET

Minkälaisia lähteitä käytät?

- Tapaatko henkilölähteitä? Millaisissa merkeissä? Miksi?
- Tapaatko heitä työn ulkopuolella?
- Entäs työajalla?

Politiikan "sisäpiirilähteet", voiko niihin luottaa?

- Miten niitä saa hankittua?

Kuinka tärkeä lähde sosiaalinen media on?

- miten käytät sitä?

Onko sulla sellaisia lähteitä, joita muilla ei ole?

- Miten "hankit" näitä lähteitä?

3. TEEMA: VINKIT

Miten sun uutishankinnan keinot / lähestymistavat on muuttuneet vuosien varrella?

Mitä suosittelisit vasta aloittaneelle politiikan toimittajalle?

Mitä politiikan toimittajan on ehdottoman tärkeää tietää työstään?

Mikä on tärkein asia jonka olet työssäsi oppinut?

Mitä muuta?